

Eva Julius Lněničková

SMALTOVANÉ ŠPERKY

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Smaltované šperky

Eva Julius Lněničková

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 5249. publikaci

TIRÁŽ TIŠTĚNÉ PUBLIKACE:

Texty v knize Eva Julius Lněničková
Fotografie v knize a na obálce Eva Julius Lněničková, Adéla Černá
Sazba a grafická úprava Radek Krédl Mg.A
Návrh grafické úpravy a obálky Radek Krédl Mg.A
Odpovědná redaktorka Ing. Jana Minářová

Počet stran 64
První vydání, Praha 2013
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2013
Cover Design © Radek Krédl Mg.A, 2013

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto za ně nelze převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-247-3485-9

ISBN 978-80-247-8651-3 (pdf)

ISBN 978-80-247-8652-0 (epub)

Obsah

Úvod 4

Materiál 6

Výroba

smaltovaného šperku 12

Nářadí a pomůcky 13

Základní techniky 19

Obecný postup 22

Návrh 22

Šablona 22

Příprava podkladu 22

Nanesení smaltu 22

Výpal 23

Začištění 23

Výrobky 24

Kapky 24

Delfíni 28

Jablko 32

Medailonek 36

Květ 40

Proužky 48

Efekty 50

Cloisonné 54

Motýl 58

Úvod

Technologie smaltování je řemeslo s velmi bohatou historií. První výrobky s použitím smaltu jsou známy již ze starověku z oblastí Dálného východu (Japonsko, Čína, Indie nebo Egypt). Smaltem se dekorovalo nejen nádobí, ale používal se také při výrobě šperků. V Číně se proslavily nádoby zhotovené velmi náročnou a zajímavou technikou cloisonné. Ve šperkařství byl smalt luxusním materiálem, a díky tomu se tento materiál dostal do rukou opravdových mistrů. Mohli tak vzniknout nádherné šperky, které v dnešní době jen těžko naleznou konkurenci. Smalt nebyl tak běžným v použití při výrobě šperku jako u nádob, religiózních předmětů a podobně. Později, v 5.–7. st. našeho letopočtu, byla tato technologie přenesena do Evropy.

Mísa vyrobena technikou cloisonné. Touto technikou byly zdobeny obrovské kusy. V dnešní úspěšné době si těžko představíme řemeslníka, jak tvoří pomocí této velmi zdlouhavé a titěrné techniky.
Foto: wikipedia

Smaltovaný šperk zažil svůj vrchol v období secese. Známým secesním šperkařem byl René Lalique, žijící v letech 1860–1945. Kombinoval různé materiály a rád používal právě smalt pro jeho bohatou barevnost. Dalším mistrem smaltu byl Peter Carl Fabergé (1846–1920), ruský šperkař vynikajících schopností. Fabergé byl průkopníkem ruského tradičního daru – bohatě zdobeného vejce, které původně objednal Car pro svou ženu jako dar k Velikonocům. Tato vejce byla zhotovena z drahých kovů, drahokamů, smaltovaných miniatur a jiného velmi vzácného materiálu v dokonalém zpracování. Dnes nalezneme mnoho replik tohoto nápadu v obchodech se suvenýry, tyto objekty mají již velmi málo společného s původními skvosty.

Foto: internet

Smaltování není jen dekorativní technologií, ale i velmi praktickou ochranou kovu. Smalt chrání kov před korozí vrstvou skelné glazury a propůjčuje mu částečné vlastnosti skla. Proto se smaltu využívá i v industriálním odvětví. V minulosti se smaltovalo kupříkladu nádobí, které se smaltem také dekorovalo. V kuchyních našich babiček najdeme smaltované hrnečky, talíře, cedníky, a nebo dřez, v koupelně pak umyvadla a vany. Vznikly krásné kusy zdobené stříkaným vzorem přes šablonu.

V Čechách se začalo smaltované nádobí vyrábět v roce 1842 v Novém Jáchymově. Později vznikla velmi známá firma Sphinx. Výroba smaltovaného nádobí u nás nikdy zcela nezanikla, ale v určitém období byla velmi utlumena. V dnešní době je výroba smaltovaného nádobí opět poměrně hojná. Vznikají barevné hrnce a veselé hrnečky, a to jak u českých výrobců, tak v zahraničí.

Dnes se smalt nepoužívá tak často při výrobě luxusních šperků jako spíše při výrobě dekorativních předmětů. Pro své nenahraditelné vlastnosti ale nikdy své místo ve šperkařství neztratil. Je stále častěji zpracováván v domácích podmínkách, kde vznikají mnohdy kvalitní a zajímavé šperky. V industriální sféře se samozřejmě používá stále.

Materiál

Smalt určený ke smaltování je ve své podstatě jemný skelný prášek, obarvený různými oxidy kovů. Tento prášek se nanáší na podklad a následně se taví v pecích při vysoké teplotě. Tavením pak mění konzistenci a pokryje povrch odolnou, celistvou skelnou vrstvou. Vzhledem k tomu, že smalt jsou malá zrníčka pevného skupenství, která při aplikaci pouze mění na chvíli konzistenci a tvar, není snadné ze smaltových prášků míchat barvy, jako třeba u akrylových nebo olejových barev. Každé zrnko smaltu má svou barvu, a protože jde v podstatě o namleté sklo, které není v surovém stavu nasakavé, nelze vymíchat nový odstín. Zrníčka se pak skládají vedle sebe a tvoří kropenatý povrch. Avšak tato vlastnost se dá využít v náš prospěch. Samozřejmě čím jemněji smalt nameleme nebo nadrtíme, tím jemnější struktura barevného povrchu vznikne. Tedy u velmi jemného smaltu je možné docílit i určité kompaktnosti vyhotoveného nového odstínu. Smalty zpravidla barvíme oxidy kovů – barvítky. V potřebách pro keramiky jich najdeme celou řadu. Zářivý a jasný odstín však těžko získáme v domácích podmínkách. Naštěstí existuje stále dost firem, které se výrobou smaltu zabývají.

Jemně namleté smalty